

Οι επιπτώσεις της κακοποίησης ζώων συντροφιάς στην εικόνα της Κρήτης ως τουριστικού προορισμού

του Νικολάου Τριχά & του Ιωάννη Γαϊτανάκη

Νικόλαος Τριχάς

Επίκουρος Καθηγητής
Οργάνωση & Διοίκηση Ηλεκτρ.
Υπηρεσιών Τουρισμού

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων & Τουρισμού,
Σχολή Επιστημών Διοίκησης & Οικονομίας
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Email: ntrih@hmu.gr
Τηλ.: 2810379622

Ιωάννης Γαϊτανάκης

Υποψήφιος Διδάκτορας

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων & Τουρισμού,
Σχολή Επιστημών Διοίκησης & Οικονομίας
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Εισαγωγή

Φανταστείτε ότι είναι μία όμορφη μέρα στις πολυαναμενόμενες διακοπές σας στον τροπικό παράδεισο που ονειρευόσασταν. Ο καθαρός ουρανός και τα γαλαζοπράσινα νερά σας προσκαλούν, οπότε βγαίνετε για μία βόλτα με την οικογένειά σας στη λευκή αμμώδη παραλία μπροστά από το πολυτελές θέρετρό σας. Τα παιδιά παίζουν με τα κύματα, ενώ η σύζυγός σας μαζεύει κοχύλια. Τότε εμφανίζεται ανάμεσα στους φοίνικες ένας σκύλος, που κουνάει την ουρά του. Καθώς πλησιάζει, βλέπετε ότι ο σκύλος είναι προφανώς αδέσποτος και σε κακή κατάσταση, σκελετωμένος και άρρωστος. Τα παιδιά σας, σας κοιτάζουν και σας ζητούν να βοηθήσετε τον σκύλο, αλλά βρίσκεστε σε διακοπές σε μια ξένη χώρα και δεν ξέρετε τι μπορείτε να κάνετε. Αφού δώσετε στο σκύλο ένα ποτήρι νερό και μερικά σνακ που βρέθηκαν στην τσάντα παραλίας σας, αφήνετε απρόθυμα τον σκύλο και επιστρέφετε στο ξενοδοχείο σας, με τη σύζυγο και τα παιδιά σας να δακρύζουν και την καρδιά σας πληγωμένη. Η όμορφη μέρα καταστράφηκε. Ρωτάτε την υπάλληλο υποδοχής του ξενοδοχείου για το αδέσποτο και εκείνη ζητά συγγνώμη αλλά δεν σας δίνει καμία απάντηση. Το θέαμα αυτού του πεινασμένου αδέσποτου σκύλου στοιχειώνει το υπόλοι-

πο των διακοπών σας και ακόμη και όταν επιστρέψετε στο σπίτι, το αδέσποτο σκυλί είναι για πάντα συνδεδεμένο με τις αναμνήσεις της οικογένειάς σας από τις διακοπές σας στο πολυτελές θέρετρο και τον τροπικό προορισμό.

Το παραπάνω περιστατικό δεν αποτελεί σενάριο επιστημονικής φαντασίας αλλά ένα γεγονός που συμβαίνει ολοένα και περισσότερο σε τουριστικούς προορισμούς, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Για πολλούς τουρίστες, η συνάντηση κατά τη διάρκεια των διακοπών τους με αδέσποτα, εγκαταλελειμμένα ή κακοποιημένα ζώα, τα οποία είναι πεινασμένα, άρρωστα ή ταλαιπωρημένα αφήνει μια αρνητική εντύπωση για τον τουριστικό προορισμό και τους κατοίκους του. Συχνά, όταν οι τουρίστες βιώσουν μία τέτοια εμπειρία, πολλοί από αυτούς είναι λιγότερο πιθανό να επιστρέψουν στον συγκεκριμένο προορισμό, ενώ θα μοιραστούν την δυσάρεστη αυτή εμπειρία με φίλους, μέλη της οικογένειας, συναδέλφους ή θα γράψουν κάποιο σχόλιο σε ιστοσελίδες ταξιδιωτικών κριτικών. Ορισμένοι τουρίστες αρνούνται ακόμη και να ταξιδέψουν σε ορισμένους προορισμούς επειδή δεν θέλουν να βλέπουν αδέσποτα ζώα να υποφέρουν ή έχουν ακούσει ότι κάποια χώρα ελέγχει τους πληθυσμούς των αδέσποτων μέσω απάνθρωπων και βίαιων μαζικών ευθανασιών – μία λύση που είναι αναποτελεσματική, μη πρακτική και ανήθικη. Αυτοί οι τουρίστες αντιπροσωπεύουν έναν σημαντικό πλέον αριθμό κοινωνικά ευαισθητοποιημένων καταναλωτών που συμπεριφέρονται με ηθικό τρόπο.

Σκοπός του άρθρου είναι, εστιάζοντας στην Κρήτη ως μελέτη περίπτωσης, να αναδείξει τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει η κακοποίηση των ζώων συντροφιάς στην εικόνα ενός τουριστικού προορισμού. Καθώς στην ελληνική επικράτεια καταγράφεται αποδεδειγμένα μία γενικευμένη κακοποίηση των ζώων συντροφιάς, είτε λόγω έλλειψης παιδείας των κατοίκων, είτε λόγω ανεπάρκειας του κράτους και απουσίας κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου, είναι σημαντικό να εξεταστεί πώς αυτό το φαινόμενο σχετίζεται με τον τουρισμό, δεδομένης και της εξαιρετικά μεγάλης σημασίας που έχει ο τουρισμός ως οικονομική δραστηριότητα για το νησί της Κρήτης.

Ζώα και ευζωία

Η ευζωία των ζώων αποτελεί ένα πολύπλευρο ζήτημα που συνεπάγεται σημαντικές επιστημονικές, ηθικές, οικονομικές και πολιτικές διαστάσεις. Στο Άρθρο 2, Παράγραφος 2 του Νόμου 4830/2021, ως ευζωία ορίζεται «η καλή φυσική και ψυχική κατάσταση του ζώου σε σχέση με τις συνθήκες στις οποίες διαβίει και πεθαίνει». Συγκεκριμένα, ένα ζώο θεωρείται ότι ζει σε συνθήκες ευζωίας εάν: «... (α) έχει εξασφαλισμένο άνετο, ασφαλές, υγιεινό και κατάλλη-

λο κατάλυμα, προσαρμοσμένο στον φυσικό τρόπο διαβίωσής του, (β) δεν υποφέρει από καταστάσεις όπως πόνος, φόβος και αγωνία, και (γ) είναι ικανό να εκφράζει συμπεριφορές, οι οποίες είναι σημαντικές για την καλή φυσική και ψυχική του κατάσταση». Μία από τις καινοτομίες αυτού του Νόμου όσον αφορά την ευζωία των ζώων, είναι η ενσωμάτωση για πρώτη φορά σε σώμα Νόμου του Μοντέλου των Πέντε (5) Ελευθεριών: (1) Ελευθερία από την πείνα και τη δίψα, με πρόσβαση σε τροφή και νερό, κατάλληλα σε ποιότητα και ποσότητα, (2) Ελευθερία από άσκοπη ταλαιπωρία και καταπόνηση, με ασφαλές και καθαρό κατάλυμα στέγασης και ανάπαυσης, που προστατεύει από αντίξοες καιρικές συνθήκες, (3) Ελευθερία από πόνο, τραυματισμό και ασθένεια, με κατάλληλη φροντίδα και κτηνιατροφαρμακευτική περίθαλψη, (4) Ελευθερία από φόβο και αγωνία, με την κατάλληλη συμπεριφορά και μεταχείριση, και (5) Ελευθερία έκφρασης φυσιολογικής συμπεριφοράς, με κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και κοινωνικοποίησης.

Στην Ελλάδα, έπειτα από ισχυρές πιέσεις των πανελληνίων φιλοζωικών οργανώσεων, τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και την ευρύτερη κοινωνική κατακραυγή, δημοσιεύτηκε σχετικά πρόσφατα ο Νόμος 4830/2021 «Νέο πλαίσιο για την ευζωία των ζώων συντροφιάς - Πρόγραμμα «ΑΡΓΟΣ» και λοιπές διατάξεις». Σκοπός του νέου αυτού νομοθέτηματος, όπως αυτός περιγράφεται στο Άρθρο 1 είναι: (α) Η προστασία των ζώων και η διασφάλιση της ευζωίας τους, (β) Η ενίσχυση της υπεύθυνης ιδιοκτησίας, (γ) Η διαχείριση των αδέσποτων ζώων συντροφιάς, και (δ) Η μείωση του αριθμού των αδέσποτων μέσω προγραμμάτων υιοθεσίας.

Κακοποίηση ζώων συντροφιάς: Η περίπτωση της Κρήτης

Η κακοποίηση (παθητική ή ενεργητική) και γενικά ή μη τήρηση των κανόνων ευζωίας των ζώων συντροφιάς φαίνεται να έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις στον ελλαδικό χώρο, γεγονός που αποδεικνύεται τόσο από τον μεγάλο αριθμό καταγγελιών στις αρμόδιες υπηρεσίες, όσο και από τον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό αδέσποτων που παρατηρείται ανά την επικράτεια. Η Κρήτη αποτελεί μία περιοχή με υψηλό αριθμό αδέσποτων ζώων, αλλά και υψηλό αριθμό καταγεγραμμένων περιπτώσεων κακοποίησης ζώων. Η κακοποίηση των ζώων μπορεί να πάρει πολλές μορφές, όπως χρήση άμεσης βίας, βασανισμό, ακρωτηριασμό, κακοποίηση, δολοφονία, στέρξη τροφής και νερού, μόνιμη αλυσόδεση, απουσία στέγης, έλλειψη υγιεινής, εγκατάλειψη. Αποτελούν εξάλλου συχνό φαινόμενο στην Κρήτη τα λεγόμενα «βαρελόσκυλα», σκυλιά δηλαδή που χρησιμοποιούνται συνήθως από αγρότες, κτηνοτρόφους ή ιδιοκτήτες οικόσιτων ζώων για φύλακες, και

τα οποία ζουν σε φρικτές συνθήκες, μόνιμα αλυσοδεμένα μέχρι τον θάνατό τους, ο οποίος προέρχεται συνήθως από αστία, ακραίες καιρικές συνθήκες ή έλλειψη κτηνιατρικής βοήθειας.

Εικόνα 1: «Βαρελόσκυλο» στην Κρήτη

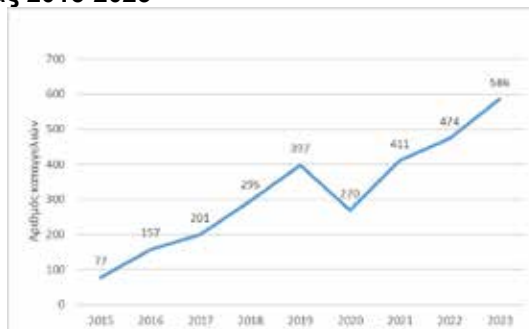
Πηγή: Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας

Παρά τις βελτιώσεις στη νομοθεσία που επιβάλλει αυστηρότερες ποινές για τους κακοποιητές ζώων, τα περιστατικά κακοποίησης ζώων έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, τους πρώτους εννέα μήνες του 2023 (Ιανουάριος – Σεπτέμβριος), ο αριθμός καταγγελιών που διαχειρίστηκε η ΕΛ.ΑΣ. έφτασε τις 8.266 (αύξηση 152% σε σχέση με το προηγούμενο έτος), ενώ σχηματίστηκαν 1.889 δικογραφίες (+53%). Η αυστηροποίηση των ποινών οδήγησε σε αύξηση του αριθμού των συλλήψεων (370 – +55%) και της επιβολής προστίμων (1.909 βεβαιώσεις προστίμων ύψους 7 εκ. Ευρώ – +220%). Για το ίδιο χρονικό διάστημα στην Κρήτη έγιναν 349 καταγγελίες στην ΕΛ.ΑΣ. (+34%) οι οποίες οδήγησαν σε 45 συλλήψεις (+60%). Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη ότι δεν καταγγέλλονται όλες οι περιπτώσεις στην αστυνομία, το πρόβλημα φαίνεται να είναι ακόμη μεγαλύτερο.

Ακόμα περισσότερες φαίνεται να είναι οι καταγγελίες που γίνονται στην Δημοτική Αστυνομία. Ενδεικτικά, το 2023 έγιναν 586 καταγγελίες στη Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας για περιπτώσεις κακοποίησης ζώων, για τις οποίες σχηματίστηκαν 13 δικογραφίες, έγιναν 3 συλλήψεις και επιβλήθηκαν 121 πρόστιμα ύψους 79.550 Ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι καταγγελίες που αφορούν σε ζώα αποτέλεσαν το 23% του συνολικού φόρτου της υπηρεσίας. Διαχρονικά, ο αριθμός καταγγελιών που δέχεται η Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας για περιστατικά κακοποίησης ζώων ακολουθεί μία ξεκάθαρη αυξητική τάση (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1: Αριθμός καταγγελιών για κακο-

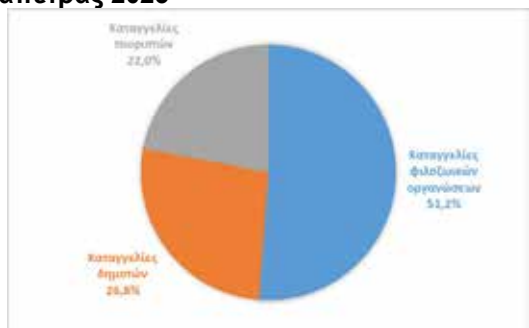
ποίηση ζώων στη Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας 2015-2023

Πηγή: Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας, επεξεργασία από τους συγγραφείς

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο για τις καταγγελίες αυτές, είναι ότι το 22% έγινε από τουρίστες / επισκέπτες της περιοχής (Διάγραμμα 2). Συγκεκριμένα, από τις 586 καταγγελίες που διεκπεραίωσε η Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας το 2023, οι 300 έγιναν από φιλοζωικές οργανώσεις, οι 157 από δημότες και οι 129 από τουρίστες ή επισκέπτες της περιοχής.

Διάγραμμα 2: Κατηγορία καταγγελλόντων για κακοποίηση ζώων στη Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας 2023

Πηγή: Δημοτική Αστυνομία Ιεράπετρας, επεξεργασία από τους συγγραφείς

Το 65% των καταγγελιών που έγιναν από τουρίστες ή επισκέπτες της Ιεράπετρας αφορούσε περιπτώσεις μη τήρησης των κανόνων ευζωίας και κακοποίησης δεσποζόμενων ζώων, το 30% περιπτώσεις παθητικής κακοποίησης αδέσποτων, το 3% για οχλήσεις διατάραξης κοινής ησυχίας και το 2% άλλες περιπτώσεις (επιθέσεις από σκυλιά, εγκατάλειψη ζώων μετά από τροχαίο ατύχημα, κ.λπ.). Το 80% των επισκεπτών που προχώρησαν σε καταγγελία, δεν είχε πρόβλημα να «καταθέσει» επώνυμα ζητώντας επίσημα την τιμωρία του παραβάτη, ενώ στο 85% των περιπτώσεων οι καταγγέλοντες ενδιαφέρθηκαν σε μεταγενέστερο χρόνο για την τελική τύχη του ζώου.

Οι επιπτώσεις της κακοποίησης ζώων συντρο-

φιάς στην εικόνα των τουριστικών προορισμών

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω στοιχεία, οι τουρίστες πλέον δεν μένουν αμέτοχοι όταν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους σε έναν προορισμό έρχονται αντιμέτωποι με περιστατικά κακοποίησης ζώων. Ο σύγχρονος τουρίστας είναι ευαισθητοποιημένος σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα, υιοθετώντας πιο υπεύθυνη συμπεριφορά και ενσωματώνοντας στοιχεία «ηθικής» στις επιλογές του. Τα θεάματα με ζώα ως μέρος της τουριστικής ψυχαγωγίας και εμπειρίας (π.χ. σαφάρι, τσίρκο, ζωολογικοί κήποι, θαλάσσια πάρκα κ.ά.), αν και συχνά θεωρούνται ελκυστικά για τους τουρίστες, έχουν δεχθεί δριμεία κριτική ως προς τις συνθήκες διαβίωσης και μεταχείρισης των ζώων. Εκτός, ωστόσο, από τα ζώα που χρησιμοποιούνται για «τουριστικούς σκοπούς», η κακοποίηση αφορά και ζώα συντροφιάς τα οποία επίσης μπορούν να βιώνουν συνθήκες μη ευζωίας. Οι προεκτάσεις της ενεργητικής ή παθητικής κακοποίησης ζώων σε έναν προορισμό είναι πολύπλευρες και η επίδρασή τους αγγίζει τον τουρισμό ως βιομηχανία. Παρουσιάζει ενδιαφέρον, συνεπώς, να εξεταστεί πώς περιστατικά κακοποίησης ζώων επηρεάζουν την εικόνα ενός προορισμού.

Ως εικόνα ενός τουριστικού προορισμού ορίζεται η αντίληψη που διαμορφώνει ένας δυνητικός επισκέπτης για τον προορισμό. Η εικόνα ενός προορισμού διαμορφώνεται συνδυαστικά από τις επικοινωνιακές προσπάθειες του Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού (Destination Management Organization – DMO) αλλά και από παράγοντες που δεν ελέγχονται από αυτόν (π.χ. σχόλια και κριτικές στο διαδίκτυο) ή/και δεν σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό (π.χ. αρνητικά δημοσιεύματα στον τύπο). Η εικόνα ενός προορισμού είναι μία πολύ κρίσιμη πτυχή μιας εκστρατείας μάρκετινγκ για έναν προορισμό, καθώς επιδρά σημαντικά στη διαδικασία επιλογής προορισμού από τους τουρίστες, στις προσδοκίες από τον προορισμό, στη γενικότερη τουριστική εμπειρία, στην αντιλαμβανόμενη αξία και στις προθέσεις συμπεριφοράς. Η εικόνα που διαμορφώνει ένας επισκέπτης ή δυνητικός επισκέπτης για έναν προορισμό είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς θα επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις προθέσεις του είτε για επίσκεψη στον προορισμό είτε για επανάληψη της επίσκεψης στο μέλλον.

Τι σχέση μπορεί να έχουν τα αδέσποτα και κακοποιημένα ζώα με τον επηρεασμό των ταξιδιωτικών αποφάσεων των τουριστών; Όπως προκύπτει από σχετικές έρευνες, η επαφή με ζώα που υποφέρουν σε έναν τουριστικό προορισμό προκαλεί έντονα συναισθήματα και αναστάτωση στους τουρίστες, επηρεάζει τις εμπειρίες που αυτοί βιώνουν στις διακοπές τους, ενώ οι εμπειρίες αυτές θα επηρεάσουν τις μελλοντικές ταξιδιωτικές επιλογές τους, ειδικά για προορισμούς όπου ο αριθμός των αδέσποτων και

κακοποιημένων ζώων είναι μεγάλος. Επιπλέον, η επαφή των τουριστών με αδέσποτα ή κακοποιημένα ζώα τους οδηγεί να αναλάβουν δράση, συνήθως αναφέροντας την εμπειρία τους στο ξενοδοχείο τους, στον τουριστικό τους πράκτορα, κάνοντας καταγγελία ή αναφορά στις τοπικές αρχές, αναζητώντας βοήθεια από τοπικά καταφύγια ζώων, ή/και περιγράφοντας την εμπειρία τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) ή σε ιστότοπους κριτικών. Το τελευταίο είναι εξαιρετικά σημαντικό για την εικόνα και τη φήμη ενός τουριστικού προορισμού καθώς ολοένα και περισσότεροι τουρίστες λαμβάνουν τις ταξιδιωτικές τους αποφάσεις με βάση σχόλια και κριτικές που θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο, και τα οποία εμπιστεύονται πολύ περισσότερο από οποιαδήποτε διαφήμιση ή άλλη προωθητική ενέργεια δουν για έναν τουριστικό προορισμό. Πρόσφατα, η κακοποίηση και δολοφονία ενός σκύλου με το όνομα Όλιβερ στην Αράχωβα και η οργή που προκάλεσε στην ελληνική κοινωνία οδήγησε σε ακύρωση κρατήσεων και μία διαδικτυακή καμπάνια μποϊκοτάζ στην Αράχωβα (#cancelArahova).

Εικόνα 2. Ενδεικτικά σχόλια χρηστών του διαδικτύου που εκφράζουν μελλοντικές προθέσεις τους για επίσκεψη στην Ελλάδα / Κρήτη

Πηγή: Takis Shelter non-profit organisation

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ευρήματα της «ανάλυσης συναισθημάτων» (sentiment analysis) που πραγματοποιήθηκε σε σχόλια χρηστών του διαδικτύου σε αναρτήσεις καταφυγίων ζώων της Ιεράπετρας (Takis Shelter και Jutta Shelter) στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Σκοπός των καταφυγίων αυτών είναι η περισυλλογή, φροντίδα, περιθαλψη, φιλοξενία αδέσποτων ή κακοποιημένων ζώων, κυρίως σκυλιών και γατιών. Καθώς τα καταφύγια αυτά συνήθως στηρίζονται αποκλειστικά σε δωρεές για την χρηματοδότησή τους, είναι πολύ δραστήρια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπου προβάλλουν το έργο τους. Κάποια από αυτά έχουν καταφέρει να χτίσουν μία μεγάλη κοινότητα ακολούθων που παρα-

κολουθεί το έργο τους. Ενδεικτικά, το Takis Shelter στην Ιεράπετρα έχει 950.000 πιστούς ακόλουθους. Η ανάλυση συναισθημάτων έδειξε ότι σε αναρτήσεις των καταφυγίων που αφορούν περιπτώσεις αδέσποτων, εγκαταλελειμμένων, κακοποιημένων ζώων, οι ακόλουθοι τους βιώνουν έντονα αρνητικά συναισθήματα, όπως θλίψη, στεναχώρια, αγανάκτηση, αγωνία, λύπη, αλλά και αρνητικά συναισθήματα για τον τόπο και τους κατοίκους του, όπως αντιπάθεια, θυμό, οργή, μίσος, απέχθεια, αποστροφή τα οποία εκφράζουν έντονα στα σχόλιά τους. Ενδιαφέρον, ωστόσο, παρουσιάζει το γεγονός ότι σε πολλά από τα σχόλια αυτά οι χρήστες εκφράζουν έντονα την δυσαρέσκειά τους και δηλώνουν ότι η αντιμετώπιση των ζώων στην Ελλάδα γενικότερα και την Κρήτη ειδικότερα, τους αποτρέπει από το να επισκεφτούν την χώρα ή το νησί για διακοπές (Εικόνα 2).

Συμπεράσματα

Οι ταξιδιωτικές επιλογές των σύγχρονων τουριστών επηρεάζονται πλέον από ηθικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Πολλοί τουρίστες αποφεύγουν να επιλέγουν για τις διακοπές τους προορισμούς όπου υπάρχουν πολλά αδέσποτα ή κακοποιητική συμπεριφορά προς τα ζώα. Το πλήγμα

για τη φήμη και την εικόνα των τουριστικών προορισμών είναι μεγάλο – ιδιαίτερα για περιοχές που η οικονομία τους εξαρτάται σημαντικά από τον τουρισμό, όπως η Κρήτη – σε μία εποχή που ο ανταγωνισμός ανάμεσα στους προορισμούς είναι ιδιαίτερα έντονος. Η ευζωία των ζώων συντροφιάς αν και μέχρι σήμερα δεν συμπεριλαμβάνονταν σε καμία ατζέντα των οργανισμών διαχείρισης προορισμού, θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι πλέον πρέπει να θεωρείται μέρος της οικονομικής εξίσωσης για την τουριστική βιομηχανία. Κάποιοι τουριστικές επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να κατανοούν τα οφέλη εντάσσοντας την περίθαλψη και φροντίδα αδέσποτων ζώων συντροφιάς στις ενέργειες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης τους. Η έμφαση στην ευζωία των ζώων συντροφιάς θα μπορούσε να λειτουργήσει ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τους τουριστικούς προορισμούς προσελκύοντας χιλιάδες ευαισθητοποιημένους τουρίστες, αλλά ίσως ακόμα πιο σημαντικό, με τη βοήθεια της τουριστικής βιομηχανίας, οι γάτες και τα σκυλιά που υποφέρουν στους δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς σε όλο τον κόσμο θα αποκτήσουν επιτέλους μια ευκαιρία για τη ζωή που τους αξίζει.

3η Παγκρήτια Ημερίδα Τουρισμού
«Καινοτόμες Αναπτυξιακές Προοπτικές Τουριστικής Οικονομίας»